

**UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT
“ION CREANGĂ”**

Cu titlu de manuscris

C.Z.U.:378.016: [811.111+821.111.09] (043.2)

LILIA PETRICIUC

**DEZVOLTAREA COMPETENȚEI DE COMUNICARE ÎN
LIMBA ENGLEZĂ PRIN INTERMEDIUL TEXTULUI
LITERAR**

Specialitatea: 533.01 – Pedagogie universitară (limba engleză)

**Rezumatul
tezei de doctor în științe pedagogice**

CHIȘINĂU, 2021

Teza a fost elaborată în cadrul catedrei Științe ale educației a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Conducător științific: **GRĂDINARI Galina, dr. în ped., conf. univ.**

Referenți oficiali:

ADRIAN GHICOV, dr. hab. în ped., conf. univ., Universitatea de Stat din Tiraspol

ANGELA SOLCAN, dr. în ped., conf. univ., Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”

Componenta consiliului științific specializat:

1. PATRAȘCU Dumitru - **președinte**, dr. hab. în ped., prof. univ., UPS „Ion Creangă”
2. PETRENCO Liuba - **secretar științific**, dr. în ped., conf. univ., UPS „Ion Creangă”
3. ȘCHIOPU Constantin - dr. hab. în ped. prof. univ., AMTAP
4. BUREA-TITICA Svetlana - dr. în ped., conf. univ., UST
5. PUȚUNTEAN Nina - dr. în ped., conf. univ., Universitatea Agrară de Stat din

Susținerea va avea loc la 17.05.2021, ora 14.00, în ședința Consiliului științific specializat D 533.01-21-7 din cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, Sala Senatului, bl. 2, Chișinău, str. Ion Creangă, 1.

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la biblioteca științifică a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” și pe pagina web a ANACEC.

Rezumatul a fost expediat la 15.04.2021

Secretar științific al Consiliului științific specializat:

Liuba PETRENCO, dr. în ped., conf. univ.,

Conducător științific:

Galina GRĂDINARI, dr. în ped., conf. univ.,

Autor:

Lilia PETRICIUC

CUPRINS

Repere conceptuale ale cercetării	4
Conținutul tezei.....	11
Capitolul 1. Abordări teoretice ale dezvoltării competenței de comunicare în limba engleză	11
Capitolul 2. Metodologia dezvoltării competenței de comunicare în limba engleză prin intermediul textului literar	13
Capitolul 3. Validarea experimentală a modelului tehnologic de dezvoltare a competenței de comunicare în limba engleză prin intermediul textului literar la studenți.....	17
Concluzii generale și recomandări.....	24
Bibliografie.....	28
Lista publicațiilor la tema tezei.....	30
Adnotare (în română, engleză, rusă).....	32

Lista abrevierilor

AC - abordare comunicativă

CC - competență de comunicare

CECRL - Cadrul european comun de referință pentru limbi

CL - competență lingvistică

CP - competență pragmatică

CS - competență sociolingvistică

GC - gândire critică

LES - limba engleză ca limbă străină

TL - text literar

WDCT - Written Discourse Completion Test

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța cercetării: În societatea postmodernă, limba engleză, ca Lingua Franca, a devenit un gen de produs râvnit de toți, justificat de trebuințe ocupaționale și academice imediate, ceea ce în consecință a condus la reconsiderarea și reconceptualizarea predării-învățării-evaluării acesteia, în corelare cu noua paradigmă educațională, orientată spre dezvoltarea de competențe. Trecerea de la abordările mentaliste, centrate pe interiorizarea de cunoștințe (meta)lingvistice la cele (socio)constructiviste și sociocognitiviste, a antrenat modificarea în profunzime a percepțiilor despre complexitatea predării-învățării limbilor, evidențiindu-se că limba reprezintă un instrument de comunicare, relaționare, coeziune socială care stă la baza experiențelor și cunoașterii umane, iar învățarea unei limbi străine presupune un proces laborios de familiarizare cu particularitățile unei noi realități lingvistice, culturale, sociolingvistice.

Pe de altă parte, atât utilizarea englezei în scopuri utilitare, cât și interpretarea eronată a unor particularități specifice abordării comunicative au generat diverse denaturări în perceperea și înțelegerea corelației limbă-cultură-literatură, și care, la rândul lor, au înlesnit neglijarea unor dimensiuni esențiale în formarea calitativă a competenței de comunicare în această limbă. Astfel, în dezacord cu prevederile documentelor de politici lingvistice și educaționale internaționale, s-a produs neglijarea rolului și relevanței factorilor culturali, dar și ai celor sociali (aversul și reversul aceleiași monede) în formarea competenței de comunicare în limba engleză [26, p.83]. Tendința s-a manifestat eminemamente prin marginalizarea sau excluderea totală a textului literar din conținuturile curriculare în temeiul argumentului nefondat științific precum că acesta reprezintă un model perimat, mult prea sofisticat de utilizare a resurselor lingvistice care nu-și are locul în predarea-învățarea-evaluarea englezei ca limbă străină. Studiarea limbii în afara literaturii a determinat în linii mari o abordare didactică incompletă a competenței de comunicare în cadrul instituționalizat, în ultimă instanță, în contradicție cu principiile abordării comunicative, conform cărora o limbă nu poate fi studiată în afara contextului ei sociocultural, aceasta nefiind decât o iluzie [34]. Constatăm, în consens cu opinia unui număr impunător de experți în domeniu

(G. Cook, G. Hall [23] Cl. Kramsch [26], A. Paran [32], L. Sercu, E. Bandura [35]) că readucerea TL în predarea-învățarea LES satisface această condiție esențială: reflectarea aspectelor socioculturale ce determină eficiența comunicării. Deși controversele privind relevanța literaturii în studierea LES persistă, actualmente se remarcă intensificarea eforturilor teoreticienilor și practicienilor de a reabilita textul literar în curricula de limba engleză, ca urmare a conștientizării beneficiilor multidimensionale pe care le produce studenților (N.Puțuntean [8], C.Barrette et al. [13], P.Carrolli [18]; R.Carter [19], E.Hoff [43]).

CECRL [4], în mod aparte Suplimentul din 2018 [41], evidențiază rolul și importanța TL în studierea limbilor, acestea fiind reflecții ale valorilor culturale transmise/accesibile prin limbă. Carta Europeană a Pluringvismului recomandă reactualizarea programelor de limbi străine pentru a încorpora dimensiunea (inter)culturală, ceea ce se poate obține eficient prin studiul literaturii, deoarece prin literatură omul se încadrează în sistemul valorilor spirituale atât ale etniei din care face parte, cât și ale umanității în general [41]. Or, este bine cunoscut că competența de comunicare nu se reduce la cunoașterea/utilizarea eficientă a aspectelor lingvistice, care pot fi învățate din orice gen de text. Prin interacțiunea cu texte literare studenții se implică în activități complexe de receptare, decodare, interpretare, producere de noi înțelesuri, fiind sensibilizați față de comportamente comunicative, amplitudini semantice ale unităților limbii în relație cu contextul, șlefuiindu-și competențele specifice și dezvoltând valori și atitudini, ceea ce nu poate fi obținut din interacțiuni cu texte non-literare, unde informația este preponderent faptică și prezentată linear.

În aceeași ordine de idei, se impune constatarea că majoritatea studiilor ce vizează dezvoltarea competenței de comunicare într-o limbă străină investighează doar teoretic interdependența dintre aceasta și abilitățile de gândire critică, deși masiv promovată ca competență-cheie în sec. XXI, alături de comunicare, creativitate, colaborare, competențe digitale, etc. Investigarea funcționării sinergice a dimensiunilor date este susținută de CECRL, 2001, în special în Suplimentul din 2018, în care se prezintă trei scale de competență cu referire la utilizarea literaturii și descriptori ce integrează anume activarea/utilizarea abilităților de gândire critică [4, p.37, 68, 71, 81], [41, p.65] (poate face inferențe atunci când anumite implicaturi nu sunt clarificate explicit [41,

p.57]; poate sesiza/interpreta atitudini, emoții, opinii exprimate atât implicit cât și explicit [41, p.61,67]; poate explica detaliat și clar diferențele dintre idei, concepte și lucruri [41, p.71], poate prezenta argumente privind o situație complexă, formulând idei cu precizie și accentuându-le în mod relevant [41, p.72]), care armonizează cu finalitățile de studiu în termeni de competențe pentru cei ce studiază o limbă străină, prezentate în Cadrul Național al Calificărilor [39, pp.46-48] și idealul educațional, conform art. 6 din Codul Educației al Republicii Moldova [41].

Necesitatea dezvoltării competenței de comunicare în limbi străine ca competență-cheie este evidențiată în documente de politici lingvistice și educaționale la nivel european și național, printre care: Cadrul European de Referință pentru Limbi [4]; Cadrul de referință al curriculumului național [38]; Common European Framework of Reference for Languages [41]; Cadrul Național al Calificărilor, Învățământ Superior [39]; Codul Educației Republicii Moldova (art. 11) [40]; Portofoliul european pentru studenții care studiază limbile moderne [45].

În conformitate cu cele enunțate, necesitatea de a reconsidera conținuturile și abordările didactice pentru a integra și valorifica TL în calitate de material didactic care provoacă atât intelectual cât și emoțional în cadrul cursurilor de engleză devine una stringentă și reclamă atenția factorilor de decizie, dar și a cadrelor didactice, în vederea identificării de soluții eficiente și fiabile.

Actualitatea studiului dat este determinată și de gradul de cercetare a problemei, de necesitatea unei conceptualizări actualizate, non-reducționistă sau izolaționistă, din perspectiva dezvoltării holistice a competenței de comunicare în limba engleză a studenților pedagogi.

Bazele epistemologice ale cercetării se axează pe abordări teoretico-praxiologice ce investighează: - problematica conceptualizării competenței de comunicare, orientată către elucidarea complexității și relevanței dimensiunilor sale în plan pedagogic: N.Chomsky [21]; D. Hymes [24]; M. Canale și M. Swain [17]; M. Celce-Murcia et al. [20]; L. Bachman și A.Palmer [12]; S. Savignon [33]; M. Byram și M. Mendez Garcia [16]; R.B. Rubin [46]; B. Spitzberg [48]; H.G. Widdowson [36]; - abordarea metodologică în cadrul noii paradigme educaționale din perspectiva dezvoltării competenței de comunicare într-o limbă străină: F. Bucur [2]; I. Cerghit [5];

B. Kumaravadivelu [26]; D. Larsen-Freeman [27]; J.C. Richards, W. Renandya [32]; - relația limbă-literatură și necesitatea reabilitării textului literar în cadrul programelor de formare de competențe de comunicare în engleză prin abordarea lor integrată: C. Barrette et al. [13]; R. Carter, J. McRae [10]; G. Cook, G. Hall [22]; A. Paran [31]; N. Puțuntean [8]; H. Sage [48]; - perspectiva (inter)culturală a explorării textului literar în cadrul orelor de limbă străină: L. Bredella [15]; M. Byram [16]; E. Hoff [43]; Cl. Kramsch, H.G. Widdowson [25]; L. Sercu, E. Bandura [34]; - dezvoltarea competenței de comunicare într-o limbă străină: A. Afanas [1]; A. Budnic[3]; G. Grădinari [6]; A. Solcan [9]; S. Titica [10]; R. Lyster [29]; C. Mizne [44].

Importanța problemei este justificată de dezvoltarea lacunară a competenței de comunicare în engleză la studenții pedagogi și valorificarea insuficientă a potențialului formativ a TL ca resursă didactică pentru a se asigura unitatea dintre limbă-literatură-cultură, ca rezultat al contradicțiilor la nivel de conceptualizări teoretice și implementări praxiologice în didactica limbii engleze.

Direcțiile de soluționare ale problemei includ: 1. Investigarea diverselor conceptualizări ale competenței de comunicare pentru clarificarea dimensiunilor ce trebuie să beneficieze de atenție în predarea unei limbi străine din perspectivă comunicativă; 2. Identificarea parametrilor intervenției pedagogice în explorarea textului literar ca resursă didactică autentică; 3. Elucidarea premiselor pedagogice ce asigură eficiența actului didactic în vederea ameliorării competenței de comunicare într-o limbă străină; 4. Elaborarea și implementarea Modelului tehnologic de dezvoltare a competenței de comunicare în limba engleză prin intermediul textului literar cu valorificarea metodologiei eclectice.

Scopul cercetării rezidă în stabilirea fundamentelor teoretico-praxiologice de eficientizare a dezvoltării competenței de comunicare, concretizate în Modelului tehnologic de dezvoltare a competenței de comunicare în limba engleză prin intermediul textului literar și a Curriculumului integrat pentru cursul universitar Limba engleză și comunicare.

Pentru realizarea scopului, s-au trasat următoarele **obiective ale cercetării**:

1. Sintetizarea evoluției constructului *competență de comunicare* cu clarificarea reperculsiunilor sale în didactica limbii engleze;
2. Stabilirea parametrilor intervenției

pedagogice în valorificarea potențialului formativ al textului literar la orele de limba engleză din perspectiva dezvoltării competenței de comunicare; 3. Clarificarea premiselor pedagogice și identificarea principiilor metodologice ce fundamentează dezvoltarea competenței de comunicare prin intermediul textului literar; 4. Identificarea oportunităților metodologice de valorificare a TL din perspectiva dezvoltării CC la studenții pedagogi; 5. Elaborarea indicatorilor și descriptorilor de competență; 6. Elaborarea, implementarea și validarea experimentală a Modelului tehnologic de dezvoltare a competenței de comunicare în limba engleză prin intermediul textului literar și a curriculumului integrat; 7. Analiza rezultatelor obținute pe cale experimentală, emiterea concluziilor și a recomandărilor precum și identificarea de noi piste de cercetare.

Ipoteza cercetării: valorificarea TL în calitate de resursă didactică autentică prin îmbinarea a diferite abordări, precum cea centrată pe student, comunicativă, activ-participativă, afectiv-emoțională, socioculturală, respectând principiile metodologice specifice AC, va avea efecte pozitive asupra dezvoltării CC în limba engleză pe toate dimensiunile acesteia și a abilităților de gândire critică la studenții ce studiază limba dată ca parte a programului cu dublă specializare.

Metodologia cercetării științifice include: **metode calitative** - documentarea științifică, analiza contrastiv-comparativă, generalizarea, sistematizarea; observarea sistematică, interviul nestructurat, fenomenologia, inferențe și generalizări; **metode cantitative** - chestionarul, matricea de evaluare, procesarea statistică a datelor prin programul SPSS.

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării constau în: 1. Clarificarea conceptului de competență de comunicare cu actualizarea definiției acestuia; 2. Investigarea potențialului formativ al textului literar cu ajustarea definiției acestuia din perspectiva explorării sale în calitate de material didactic pentru dezvoltarea holistică a competenței de comunicare în limba engleză în interdependență cu abilitățile de gândire critică prin integrarea competențelor comunicative, a abilităților lingvistice și a celor 5 C (cunoștințe, conținuturi, cultură, comunicare, comunitate); 3. Configurarea bazei teoretice- idei, principii, parametri, privind optimizarea dezvoltării competenței de comunicare și a gândirii critice în cadrul formal prin intermediul textului literar,

concretizate în Modelul tehnologic; 5. Valorificarea abordării în bază de metodologie eclectică în explorarea TL. Metodologia eclectică, deși pe larg teoretizată în didactica limbii engleze, este insuficient abordată empiric și nu există studii ample care să confirme/infirme eficiența acesteia în dezvoltarea calitativă a CC pe toate componentele sale și practic lipsesc studiile de acest gen cu referire la explorarea TL ca resursă didactică la orele de LES în care să se respecte parametrii accesibilității, al posibilității și al relevanței.

Problema științifică soluționată prin cercetare consistă în: elaborarea, implementarea și validarea eficienței Modelului tehnologic de dezvoltare a CC în limba engleză prin intermediul TL la studenți, ca rezultat al stabilirii premiselor pedagogice de optimizare a dezvoltării holistice a competenței de comunicare în cadrul formal, cu considerarea parametrilor intervenției pedagogice, a principiilor metodologice și valorificarea sistemului de activități didactice de explorare a TL.

Semnificația teoretică a cercetării este argumentată de: - stabilirea aspectelor teoretice a conceptului de competență de comunicare și necesitatea operaționalizării sale eficiente în cadrul formal; - fundamentarea teoretică a perspectivelor metodologice și a principiilor în cadrul AC în didactica LES, cu considerarea premiselor pedagogice ce determină eficiența demersului didactic; - evidențierea necesității unei abordări holistice în vederea dezvoltării competenței de comunicare în LES cu integrarea în echilibru a tuturor componentelor sale, a abilităților de GC prin valorificarea abilităților lingvistice, a celor 5C (cultură, comunicare, cunoștințe, conținuturi, comunitate) și a interacțiunilor de diferit ordin.

Valoarea aplicativă a lucrării este validată de: - elaborarea și implementarea Modelului tehnologic de dezvoltare a CC în limba engleză prin intermediul textului literar, care poate fi valorificat atât la nivel universitar, liceal și în dezvoltarea profesională continuă a profesorilor de limba engleză; - prezentarea oportunităților metodologice de valorificare a TL din perspectiva dezvoltării holistice a CC; - elaborarea curriculumului integrat la cursul Limba engleză și comunicare, care pot servi drept reper pentru profesorii de limbă străină în activitatea lor didactică și pentru elaborarea unor ghiduri metodologice; - identificarea criteriilor și elaborarea indicatorilor și descriptorilor pentru evaluarea unităților de competență.

Rezultatele științifice principale înaintate pentru susținere sunt formulate și sintetizate în următoarele teze: 1. Dezvoltarea competenței de comunicare este incompletă în cazul abordării unui singur gen de input, reflectat în textele informativ-expozitive, care promovează un singur stil lingvistic, privându-i pe studenți de posibilitatea de a explora alte genuri și varietăți specifice limbii engleze, de a experimenta cu multitudinea de sensuri ce poate fi desprinsă din figuri de stil, asigurându-se astfel un echilibru sănătos între lectura eferentă și cea estetică. 2. Textul literar garantează abordarea eficientă a tuturor componentelor competenței de comunicare și a abilităților de gândire critică prin centrarea activității didactice pe beneficiarii acesteia. 3. Valorificarea textului literar ca resursă didactică la orele de LES produce beneficii multidimensionale studenților pedagogi la nivel lingvistic, sociocultural, atitudinal-valoric, contribuind la transformarea lor în *persona culta*.

Implementarea rezultatelor științifice este asigurată de investigațiile teoretice și experiențiale prin:- activitatea didactică în calitate de profesor de limba engleză în cadrul UPS „Ion Creangă”; - comunicări la evenimente științifice naționale și internaționale.

Publicații la tema tezei: 20 articole, dintre care 5 în reviste științifice categoria C și 3 în reviste internaționale.

Volumul și structura tezei: Teza conține: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 265 titluri, 27 anexe. În teză sunt inserate 27 tabele și 14 figuri.

Termeni-cheie: competență, dezvoltarea competenței de comunicare, didactica limbii engleze, eficientizare, gândire critică, metodologie eclectică, model tehnologic, text literar.

CONȚINUTUL TEZEI

Capitolul 1, Abordări teoretice ale dezvoltării competenței de comunicare în limba engleză, prezintă o incursiune în evoluția conceptului de CC, vizându-se în special elucidarea conceptualizărilor acestuia din perspectivă pedagogică. Analiza literaturii specializate scoate în evidență multitudinea de contradicții la nivel de conceptualizare a CC și evidențiază ambiguitățile pe care acestea le pot produce în luarea deciziilor pedagogice orientate spre formarea/dezvoltarea CC într-o limbă străină. Sunt elucidate diverse componente ale constructului, cu evidențierea divergențelor de opinie în acest sens, în special în ceea ce ține de dimensiuni precum competența socială [48], [van EK, 1986, Apud 4], (inter)culturală, socioculturală [48], interacțională [21], strategică, textuală, organizatorică, acțională [12], [16], [48] care, în principiu, se regăsesc în modelul tridimensional promovat de experții Comisiei Europene și reflectat în CECRL. Studiul teoretic a permis clarificarea divergențelor terminologice și accepțiunile acestora; astfel diferențiem între *competența de comunicare* și *competențele comunicative* (CL, CS, CP), *competențe/abilități lingvistice* (receptive: citire/audiere; productive: vorbire/scriere) și evidențierea dezacordurilor privind termenul utilizat pentru a denota manifestarea competenței (performanță [4], [24], [33], competență actuală [17]; utilizare și uz [36], abilitate langajieră [12], [25], [36] capacitate=performanță de comunicare [36], comportament comunicativ [47], [Wieman, 1977, Apud 48]).

Cercetarea are la bază modelul tridimensional promovat în CECRL (CC=CL+CS+CP), însă ca rezultat al studiului științific, evidențiem rolul și indispensabilitatea abilităților de GC în formarea/dezvoltarea CC în LES. Examinarea semnificațiilor constructului CC și analiza unui număr însemnat de definiții ale acestuia relevă că, deși GC se regăsește (cu diverse denumiri) în unele dintre acestea (L. Bachman, A. Palmer [12] și R. Rubin [46]) și este extensiv promovată în majoritatea documentelor de politici educaționale ca competență-cheie ce facilitează dezvoltarea altor competențe, în procesul de dezvoltare a CC în LES la studenți GC este abordată sporadic sau deloc, focalizarea fiind pe dezvoltarea unei componente a CC (cea lingvistică, de regulă) în detrimentul celorlalte. În contextul reformelor actuale și al schimbărilor de paradigmă educațională, studenții, pe lângă un amplu repertoriu lingvistic, au nevoie de abilități de gândire de ordin superior, i.e. abilități de gândire critică, vizate printr-o abordare pedagogică

aparte, motivată de exigențe socioculturale, economice, politice “orientată către dezvoltarea acelor dispoziții, atitudini și abilități cognitive specifice unui gânditor critic” [42, pp.3-4]. Integrarea GC în procesul de dezvoltare a CC la studenți este argumentată de necesitatea de a evidenția că componentele CC nu sunt domenii independente și nici nu se interiorizează /activează ad hoc, ci anume datorită acestor operații mintale extrem de complexe pe care le efectuează un subiect atunci când trebuie să selecteze și ajusteze acele unități de limbaj care corespund scopului său comunicativ într-un context sociocultural dat.

Teoriile cognitiviste câștigă teren în didactica formării de competențe într-o limbă străină și justifică promovarea comogniției ca dimensiune esențială în ameliorarea nivelului de competență de comunicare în LES. Prin comogniție (abordare teoretică ce se axează pe teoria lui M.A.K. Halliday despre funcțiile limbii și pe teoriile cognitiviste ale învățării) ne referim la interdependența dintre gândire, cunoaștere și comunicare care se ameliorează sinergic și care se manifestă atât la nivel intrapersonal cât și interpersonal, cu rol esențial în ameliorarea nivelului de competență de comunicare.

Constatările în baza contradicțiilor identificate au generat o definiție operațională a CC, percepută drept *un repertoriu de abilități, cunoștințe și atitudini necesare pentru a transmite, interpreta și negocia sensuri, care interacționează constant și implică deopotrivă operații mintale complexe precum memoria, atenția și gândirea critică care determină alegerile în termeni de comportamente comunicative făcute de către cei care studiază o limbă străină, luând în calcul contextele lingvistic, sociolingvistic și pragmatic.*

Schimbările paradigmatică la nivel de sisteme educaționale au antrenat în mod inevitabil modificări de percepție referitor la metodă și metodologie în didactica LES, determinată și influențată de fenomene precum globalizarea, migrația, progresul tehnologic. Respingerea metodei ca principiu de organizare al demersului didactic este argumentată prin conștientizarea că aceasta, fiind prea rigidă și prescriptivistă, nu se înscrie în paradigma didacticii formării competențelor și nu poate fi implementată în orice context educațional. Condiția post-metodă [26], [27], [28], [36] suscită implementarea unei abordări eclectice în bază de principii (sau eclecticismul informat), elaborată în baza celor mai concludente și viabile teorii despre învățarea limbilor - abordare complexă ce a apărut ca reacție față de dogmatismul promovat prin urmarea trasului riguros specific metodelor [52]. **Flexibilitatea activităților** reprezintă cuvântul de ordine în implementarea

metodologiei eclecticice în bază de principii, dar în congruență cu scopul/scopurile care se vor atinge: interacțiunile se desfășoară la diferite nivele, au un context sociocultural cât mai aproape de realitate și presupun sarcini de învățare mai puțin interactive uneori.

În temeiul studiilor efectuate, a examinării conținuturilor curriculare naționale și internaționale, relevăm contradicțiile emergente în acest sens: dezvoltarea CC în afara contextului sociocultural care conferă limbii străine studiate identitate. TL, ca reflecție a culturii și Culturii unei limbi, servește perfect atingerii obiectivului dat [62]. Astfel, în acord cu recomandările promovate intens de cele mai importante documente de politici lingvistice naționale și internaționale, care subliniază importanța/relevanța dimensiunii (socio)/(inter)culturale în dezvoltarea CC (CECRL, 2001, 2018), optăm pentru readucerea în prim-plan a TL în calitate de resursă în bază careia să se desfășoare demersul didactic orientat spre ameliorarea nivelului de CC a viitorilor profesori de LES [50]. Multitudinea de beneficii educaționale ale TL este consemnată într-un amplu volum de lucrări teoretice și praxiologice (C.Barrette et al.[13], J. Bloemert et al. [14]; L. Bredella [15]; M. Byram [16]; P. Caroli [18]; R. Carter și J. McRae [19]; E. Dimartino, B. Disabato [23]; E. Hoff [43]; S. Muñoz [30]; A. Paran [31]; N. Puțuntean [9] ș.m.a.). Studiul literaturii specializate a evidențiat necesitatea unei definiții a TL din perspectiva utilizării acestuia în calitate de resursă pentru dezvoltarea CC. Prin TL în cercetare ne referim la textul scris sau oral, aparținând unui autor care operează cu sensurile conotative ale cuvintelor și creează imagini artistice, fiind o formă de comunicare care vizează atât latura afectivă cât și cea cognitivă și necesită operații mintale complexe pentru a fi înțelese și interpretate în profunzime.

Accentuând și valorificând aspectul uman al studierii unei limbi străine, cu rol de transformare a întregii ființe, prin valorificarea TL se poate obține ceea ce este cel mai dificil de obținut-echilibrul dintre cognitiv și afectiv. În acest sens, profesorii trebuie să identifice conținuturi și abordări relevante pentru a crea contexte în care studenții să poată utiliza limba studiată autentic, care să permită manifestarea deplină a potențialului lor [36], devenind capabili să evalueze și să aprecieze mai profund propria identitate culturală și lingvistică.

În **Capitolul 2, Metodologia dezvoltării competenței de comunicare în limba engleză prin intermediul textului literar**, sunt clarificate premisele pedagogice ce fundamentează dezvoltarea CC în LES, prezentate în baza rezultatelor investigărilor teoretice și praxiologice ce legitimează elaborarea Modelului tehnologic de dezvoltare a CC în limba

engleză prin intermediul TL. În acest sens, se impune întreprinderea unui șir de acțiuni ce vizează sporirea eficienței demersului didactic orientat spre dezvoltarea CC în LES a studenților printre care: **1.** Precizarea și considerarea principiilor care fundamentează elaborarea și implementarea unui curriculum comunicativ integrat pentru studenții pedagogi ce studiază LES ca parte a unui program de formare profesională inițială; **2.** Proiectarea și implementarea curriculumului universitar integrat care să asigure legătura dintre limbă-literatură-cultură pentru cursul Limba engleză și comunicare, în concordanță cu recomandările și standardele internaționale care vizează integrarea celor 5C (comunicare, cunoștințe, cultură, conținuturi, comunitate) și a abilităților comunicative (receptive/productive) [2]; **3.** Identificarea argumentată a celei mai relevante abordări a TL în calitate de materie primă pentru cursul Limba engleză și comunicare; **4.** Evidențierea și considerarea premiselor pedagogice ce determină eficiența demersului didactic de ameliorare a CC la studenții care învață LES [54]; **5.** Elaborarea Modelului tehnologic de dezvoltare a CC în limba engleză prin intermediul TL; **6.** Prezentarea cadrului praxiologic de dezvoltare a CC în interdependență cu abilitățile de GC prin intermediul TL la orele de LES.

Ca rezultat al documentării științifice s-a elaborat *Modelul Tehnologic*, valorificarea căruia, în baza curriculumului integrat, vizează eficientizarea demersului didactic de dezvoltare a CC la studenți (Figura1). Modelul se axează pe trei perspective-cheie: **1. Epistemologică:** extinderea nivelului cunoașterii despre lume/cultura limbii studiate; **2. Socio-cognitivă:** învățarea unei limbi străine transcede însușirea vocabularului/normelor gramaticale și se produce deopotrivă în „mintea” și în „lumea” celor care o studiază [11, p.525]; **3. Implicării active** (activ-participativă [37]/participaționistă, după A. Sfard, 2008 [35]): accentuează importanța participării active în procesul de dezvoltare a cunoașterii și al formării de competențe [35, pp.78-80], care, conform teoriei lui A.W.Astin, este prioritară în atingerea obiectivelor unui curs academic [37, p.522].

Structural, *Modelul tehnologic* încorporează următoarele dimensiuni pe care se concentrează desfășurarea demersului didactic: - **TL ca resursă didactică autentică și sursă de input** ce ilustrează diverse stiluri de exprimare, dialecte și varietăți ale limbii engeze, selectat în bază de criterii bine stabilite [67], [68]; - **Intervenție pedagogică**, ce vizează dezvoltarea în echilibru a tuturor dimensiunilor CC și stimulează perspectivele: cognitivă, a implicării active și interacțională [13]. Atât explicită, cât și implicită, intervenția

pedagogică presupune implementarea unui amplu repertoriu de activități didactice, cu parcurgerea a cinci etape de explorare a TL: 1. *Pre-lectură (etapa acces)*; 2. *Explorarea textului*; 3. *Post-lectură*; 4. *Interpretare și reacții personale*; 5. *Producerea unui text propriu* (independent sau în colaborare), care se axează pe: - valorificarea **modelului integrat de explorare a TL**, orientat spre investigarea textului din punct de vedere lingvistic, stilistic, structural, sociocultural, al interpretărilor și reacțiilor studenților față de idei, teme, personaje, motivații, comportamente, etc. Parametrii *posibilității, practicității și relevanței* sunt considerați atât din perspectiva conținuturilor cât și a metodologiei aplicate.

- **Metodologie eclectică**, determinată de **principiile metodologice**: în lipsa principiilor, metodologia eclectică s-ar putea identifica cu o abordare nejustificată, aleatorie. Principiile și parametrii intervenției pedagogice, cu rol de macro-strategii, reperează metodologia în baza căreia se va explora TL. Principiile la care ne referim sunt produsul analizei și sintezei celor mai importante teorii ale învățării limbilor care au fundamentat didactica LES și sunt reflectate în lucrările lui B. Kumaravadivelu [29], D. Larsen-Freeman [27], M. Long [28], J. Richards, W. Renandya [32], H. Widdowson [41]. În procesul de explorare a TL, profesorului îi revine responsabilitatea de a **planifica riguros, elabora și implementa sarcini și activități didactice receptiv, productive și de mediere**, orientate spre dezvoltarea dimensiunilor CC și a abilităților de GC, în consonanță cu recomandările CECRL, 2001 și ale Suplimentului din 2018. Prin diversitatea de activități și sarcini didactice elaborate/implementate în baza TL și valorificate prin abordare frontală, individuală, de grup sau în perechi se urmărește creșterea nivelului cunoașterii/abilităților de comunicare ale studenților, reflectată și la nivel de **comogniție** (i.e. ameliorarea discursului studenților prin activarea proceselor complexe de interdependență dintre cunoaștere și comunicare [35, pp.65-73]) și presupune participare la/îndeplinire de acte cognitive/metacognitive/de comunicare. Învățarea unei limbi străine este prin definiție un proces cognitiv, iar transmiterea/partajarea cunoștințelor prin participare la acte comunicative are la bază comogniția. Prin funcția sa de purtătoare și transmițătoare de cunoștințe socioculturale, limba reprezintă instrumentul de bază în augmentarea cunoașterii, sistem deschis, în modificare continuă, pentru a se adapta mediului în care se află individul, conform teoriei sociocognitive în studierea limbilor [11].

- **Produsul intervenției pedagogice**: CC în engleză și abilități de GC ameliorate (**fig.1**).

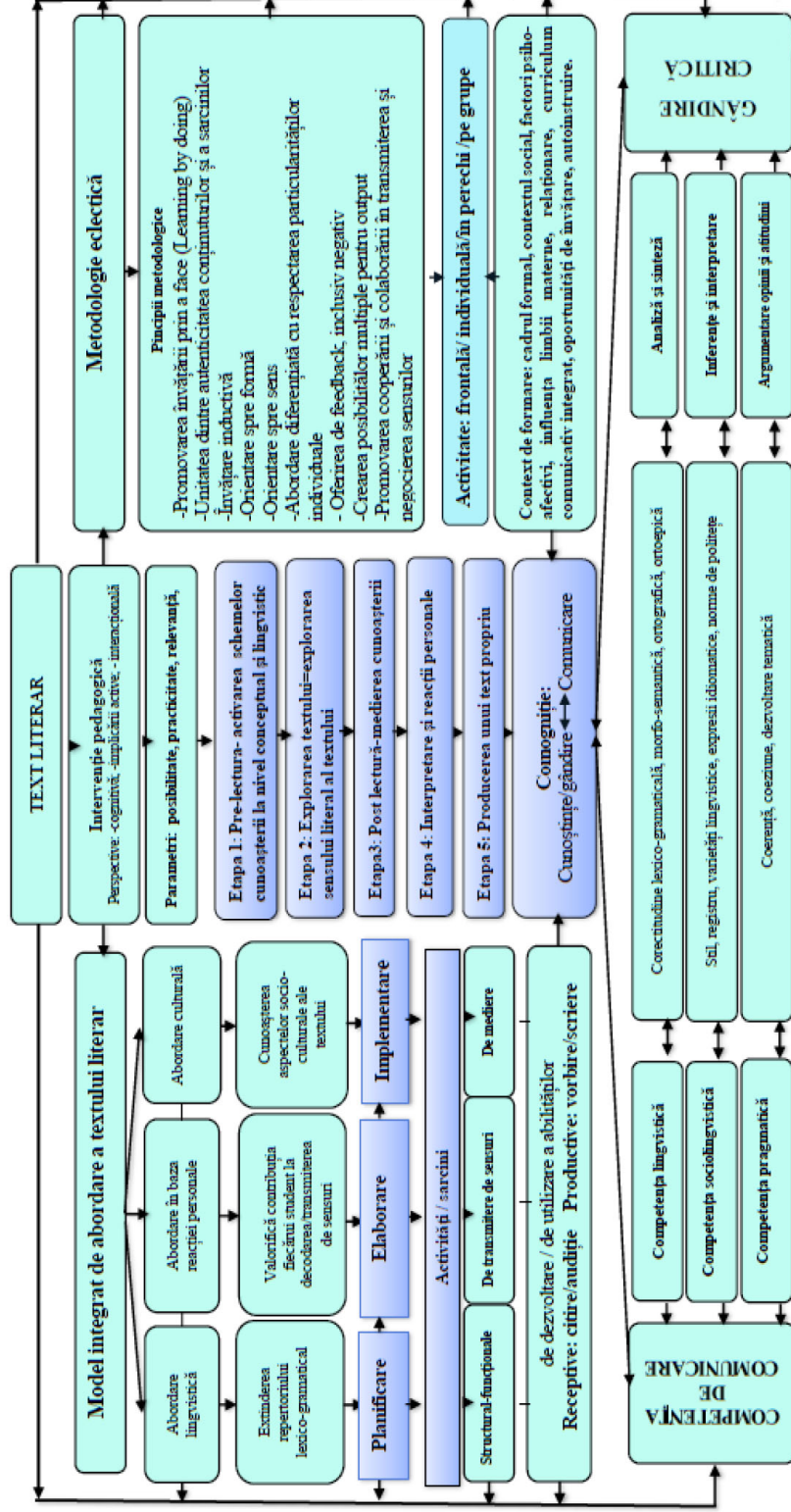

Figura 1. Model tehnologic de dezvoltare a CC în limba engleză prin intermediul TL

Modelul tehnologic corespunde standardelor internaționale de predare-învățare-evaluare a LES și asigură implementarea unei tehnologii didactice variate în corelare cu principiile metodologice și ideologia AC astfel încât să se vizeze dezvoltarea armonioasă a componentelor CC. Argumentele metodologice descrise în acest capitol sunt expuse din perspectiva dezvoltării holistice a CC în unison cu abilitățile de GC [51], și deși prezentate separat în cercetare, formează o structură unitară, funcțională și aplicabilă în implementarea *Modelului tehnologic*. Miza constă în valorificarea unei diversități de activități și sarcini care să amplifice nivelul implicării studenților în activități de învățare, în corelare cu motivațiile acestora, nivelul de maturitate cognitivă, atitudinile și necesitățile individuale și colective imediate și emergente [59].

În **Capitolul 3, Validarea experimentală a Modelului tehnologic de dezvoltare a competenței de comunicare în limba engleză prin intermediul textului literar la studenți**, se prezintă design-ul cercetării experimentale, criteriile de evaluare, indicatorii și descriptorii CC în baza variabilelor identificate, etapele implementării experimentale ale *Modelului tehnologic*, se analizează contrastiv rezultatele, se emit concluzii.

Scopul central al experimentului pedagogic: a demonstra eficiența *Modelului tehnologic* în ameliorarea nivelului de CC al studenților pedagogi pe cele trei componente ale sale în interdependență cu abilitățile de GC.

Cercetarea experimentală s-a desfășurat în cadrul UPS „Ion Creangă” în perioada 2016-2018. Scăderea numărului de studenți pedagogi în plan național a generat o eșantionare de conveniență în baza grupelor academice și a inclus 82 de studenți (41 în EE și 41 în EC) de la Facultățile de Filologie, Pedagogie și Istorie care studiază LES ca parte a unui program cu specializare dublă.

În baza observațiilor, interviurilor, a rezultatelor unui sondaj de opinie și discuțiilor deschise cu studenții [57], [63] am avansat următoarea ipoteză a cercetării: *Implementarea Modelului tehnologic, prin îmbinarea a diferite abordări precum e cea centrată pe student, comunicativă, atitudinală, afectiv-emoțională, socioculturală, respectând principiile metodologice specifice AC, va avea impact pozitiv asupra dezvoltării CC pe toate dimensiunile și a abilităților de GC la studenții pedagogi ce studiază limba engleză ca parte a programului cu dublă specializare.*

Organizarea și desfășurarea etapelor experimentale s-a axat pe atingerea următoarelor obiective: **O1:** determinarea nivelului de CC în LES a studenților care învață limba dată ca componentă a unui program cu dublă specializare și identificarea elementelor CC care necesită

intervenție pedagogică susținută; **O2:** valorificarea unui repertoriu variat de metode, tehnici și strategii în vederea dezvoltării CC pe toate cele trei dimensiuni ale sale și a abilităților de GC prin implementarea *Modelului tehnologic*; **O3:** evaluarea și validarea eficienței *Modelului tehnologic*.

Cercetarea vizează ameliorarea nivelului de CC în LES a studenților pedagogi prin valorificarea potențialului formativ al TL. În acest sens am identificat următoarele variabile dependente: - **Competența lingvistică (CL)**; - **Competența sociolingvistică (CS)**; - **Competența pragmatică (CP)**; - **Abilități de gândire critică (GC)**. Dimensiunile date reprezintă domenii generale ale CC în baza cărora am identificat următoarele unități de competență măsurabile (tabelul1), care vor reflecta efectele intervenției pedagogice:

Tabelul 1. Unități de competență supuse măsurării la etapele experimentale

CL	CS	CP	GC
Corectitudine morfo-sintactică	Registru lingvistic	Coeziune	Inferențe și interpretare
Corectitudine lexico-semantică	Expresii idiomatice/frazeologice	Coerență	Analiză și sinteză
Corectitudine fonetică-ortografică-ortoepică	Exprimarea politetii	Dezvoltare tematică	Argumentare opinii și atitudini
Volumul vocabularului			

Desfășurarea etapelor experimentale a presupus întreprinderea de acțiuni specifice precum: 1. Identificarea de teste valide în scopul măsurării competențelor comunicative; 2. Adaptarea/eliminarea unor itemi din conținutul acestor teste; 3. Identificarea criteriilor, elaborarea indicatorilor și descriptorilor în raport cu care se produce evaluarea CC pe cele trei componente precum și a abilităților de GC; 4. Elaborarea matricei de evaluare a nivelului de competență în raport cu scala Likert în 5 trepte; 5. Implementarea *Modelului Tehnologic*; 6. Colectarea și procesarea pre-/post-experimentală a datelor, analiza acestora și emiterea concluziilor.

Instrumentele de colectare a datelor au inclus: **1.** Pentru stabilirea nivelului de CL, CP și GC s-a utilizat o variantă adaptată (s-a eliminat secțiunea auditive) a unui test de limba engleză produs de Cambridge University pentru evaluările internaționale IELTS; **2.** Pentru stabilirea nivelului CS s-a aplicat o versiune redusă ca volum a unui WDCT, care vizează măsurarea nivelului de politete, adaptarea registrului lingvistic la situația de comunicare, pertinența, naturalețea discursului în raport cu contextul comunicării.

Obiectivul central al experimentului de constatare: stabilirea nivelului general de CC în LES al studenților din EE și EC și diagnosticarea dimensiunilor care necesită intervenție pedagogică pentru a înlătura unele deficiențe. S-a aplicat modelul evaluării criteriale prin descriptori în baza **scalei Likert în 5 trepte**, unde: 1=**deloc/niciodată**, 2=**aproape deloc, foarte rar**, 3=**uneori**, 4=**deseori**, 5=**mereu**, conform matricei de evaluare a variabilelor dependente identificate. Nivelurile de competență stabilite în baza scalei Likert sunt prezentate în tabelul de mai jos, în corelare cu nivelurile furnizate de CECRL.

Tabelul 2. Delimitarea nivelurilor de competență în baza punctajelor, conform scalei Likert

Nivel scăzut (A1-A2, conform CECRL)	2-2,9 puncte
Nivel mediu (B1-B2)	3-4 puncte
Nivel înalt (C1-C2)	4,1-5 puncte

Figura următoare reflectă valorile înregistrate de ambele eșantioane implicate în cercetare pe fiecare componentă a CC și a GC supuse măsurării la etapa de constatare.

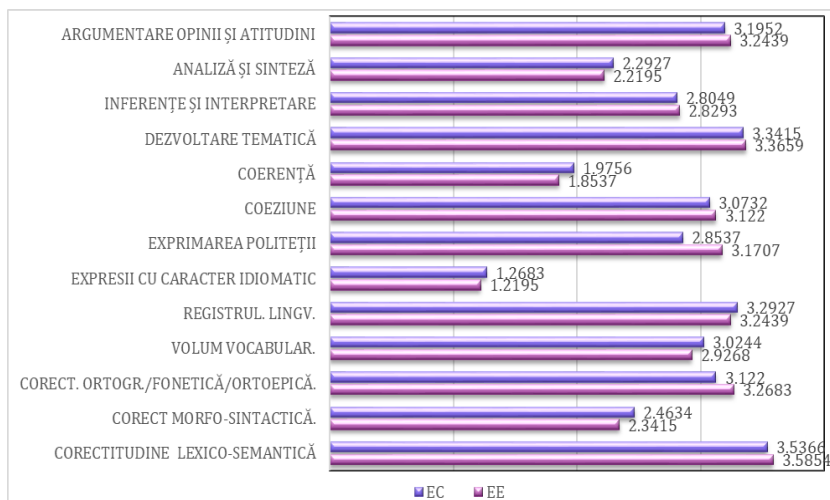

Figura 2. Valori ale variabilelor cercetării la etapa de constatare

Punctajul obținut de eșantioane indică un nivel mediu de CL (nivel mediu: 3-4 puncte) și nivel scăzut (2-2,9 puncte) pe celelalte trei variabile ale cercetării, reflectate în figura 3.

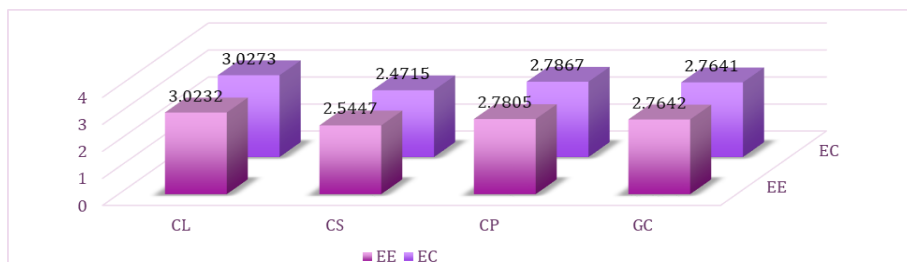

Figura 3. Niveluri de competență pe fiecare componentă a CC și a GC la etapa de constatare

Măsurarea dimensiunilor identificate drept variabile ale cercetării a pus în evidență domeniile în care studenții întâmpină cele mai multe dificultăți și înregistrează deficiențe majore. Dacă corectitudinea lexico-semantică se prezintă la nivel destul de înalt (EE=3,5854; EC=3,5366 - nivel mediu de competență), atunci variabila corectitudine morfo-sintactică a CL este una deficitară (EE=2,3415/EC=2,4634) - nivel redus de competență, aproximativ 22% din volumul erorilor referindu-se la utilizarea greșită a timpurilor; 9% - utilizarea incorectă a structurilor infinitivale, gerunziale și participiale și 16% - forma morfologică. Rezultatele obținute, procesate statistic prin aplicarea T testului pentru eșantioane independente, relevă că între acestea nu există diferențe semnificative, cu $p > 0,05$ la toate variabilele, ceea ce permite implementarea *Modelului tehnologic* și a programului de formare.

La etapa de formare s-a urmărit valorificarea *Modelului tehnologic* prin implementarea curriculumului integrat la cursul Limba engleză și comunicare și a implicat 41 de studenți care au beneficiat de intervenție pedagogică diferențiată în bază de conținuturi reflectate de TL, cu respectarea etapelor următoare: 1. Selectarea judicioasă a surselor de input lingvistic (texte literare) [63], [64]; 2. Valorificarea input-ului prin activități didactice relevante pentru a asigura transformarea acestuia în intake și gradual, în output; 3. Observarea/identificarea modificărilor la nivel de competențe vizate; introducerea ajustărilor, după caz; 4. Evaluarea produsului intervenției pedagogice; 5. Analiza rezultatelor și a efectelor acestora asupra nivelului de CC în LES a studenților.

Obiectivul etapei de validare: stabilirea eficienței implementării *Modelului tehnologic*. Datele culese prin metoda *re-test* au fost supuse procesării statistice pentru a se determina eficiența/ineficiența programului de intervenție. Media pe fiecare variabilă supuse măsurării indică diferențe semnificative între eșantioane, reflectate în figura 4.

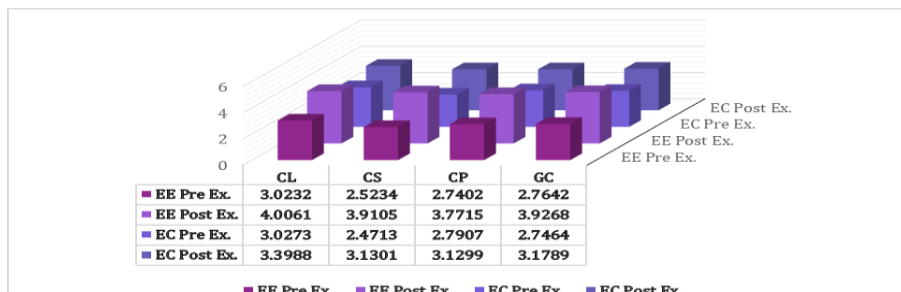

Figura 4. Raportul dintre media acumulată de eşantioane la etapele pre- şi post-experiment la variabilele supuse măsurării

Procesarea statistică a datelor în EE şi EC prin aplicarea T testului pentru eşantioane independente relevă diferenţe semnificative în favoarea EE pe toate variabilele supuse măsurării $p=0,001$, unde $p<0,05$ (excepţie: variabila corect. ortogr.) (tab.3).

Tabelul 3. Semnificaţia diferenţei după testul T la variabilele cercetate între eşantioane

Compet.	Variabile	EE/EC Validare	Nr.	M	Stdev	t	Df	p
Lingvistică	Corect. lexico-sem.	EE valid	41	4,2927	0,68	3,404	80	0,001
		EC valid.		3,7317	0,81			
	Corect. morfo-sint.	EE valid.	41	3,3171	0,72	4,011	80	0,001
		EC valid.		2,7317	0,59			
	Corect.fonet/ortogr/ortoeop.	EE valid.	41	4,1707	0,70	2,824	80	0,006
		EC valid.		3,7562	0,62			
Sociolingvistic	Volum vocab.	EE valid.	41	4,2195	0,61	7,222	80	0,001
		EC valid.		3,3415	0,48			
	Registru lingvistic	EE valid.	41	4,1951	0,60	4,479	80	0,001
		EC valid.		3,5854	0,63			
	Expresii idiom/frazeol.	EE valid.	41	3,4146	0,67	6,583	80	0,001
		EC valid.		2,3902	0,74			
Pragmatică	Exprimarea politetii	EE valid.	41	4,1220	0,68	5,200	80	0,001
		EC valid.		3,4146	0,55			
	Coeziune	EE valid.	41	3,6585	0,72	3,335	80	0,001
		EC valid.		3,1951	0,51			
	Coerenţă	EE valid.	41	3,3415	0,66	5,815	80	0,001
		EC valid.		2,5366	0,60			
Cândire critică	Dezvoltare tematică	EE valid.	41	4,3415	0,66	4,856	80	0,001
		EC valid.		3,6585	0,62			
	Inferenţe şi interpretare	EE valid.	41	4,2195	0,69	4,012	80	0,001
		EC valid.		3,5854	0,74			
	Analiză şi sinteză	EE valid.	41	3,3171	0,79	4,528	80	0,001
		EC valid.		2,5854	0,67			
	Argumentare opinii/atiitud.	EE valid.	41	4,2439	0,54	7,101	80	0,001
		EC valid.		3,3659	0,58			

Rezultatele obţinute permit concluzionarea că progresul înregistrat de către EE se datorează programului de intervenţie diferenţiată în bază de TL şi metodologie eclectică, atent selectată

și implementată în conformitate cu principiile metodologice, obiectivele și particularitățile contextului nostru educațional. Examenul comparativ al rezultatelor statistice obținute prin metoda test-retest la variabilele supuse măsurării în EE și a *T* testului pentru variabile perechi, a generat următoarele date, ilustrate în tabelul 3. Valorile obținute reflectă dinamica pozitivă înregistrată de EE pe toate unitățile de competență supuse măsurării, ca rezultat al intervenției pedagogice diferențiate în bază de TL și metodologie eclectică: $p=0,001$, unde $p<0,05$, ceea ce permite concluzionarea că explorarea TL prin intermediul unei metodologii electice în bază de principii are efecte pozitive asupra nivelului de CC a studenților pedagogi care studiază LES.

Tabelul 4. Valori experimentale ale variabilelor cercetării în EE în dimensiune comparativă

Compe tență	Variabile	EE Const. valid	Nr.	M	St dev	t	Df	P
Lingvistică	Corectitudine lexico-semantică	EE cons.	41	3,5854	0,92	-6,329	40	0,001
		EE valid.		4,2927	0,68			
	Corectitudine morfo-sintactică	EE cons.	41	2,3415	0,99	-5,891	40	0,001
		EE valid.		3,3171	0,72			
	Corect.fonet/ortogn/or toepică	EE cons.	41	3,2683	0,95	-5,411	40	0,001
		EE valid.		4,1707	0,70			
Sociolingvistică	Volumul vocabularului	EE cons.	41	2,9268	0,69	-8,666	40	0,001
		EE valid.		4,2195	0,61			
	Registru lingvistic	EE cons.	41	3,2439	0,89	-7,293	40	0,001
		EE valid.		4,1951	0,60			
	Expresii idiomatice /frazeologice	EE cons.	41	1,2195	0,96	-13,34	40	0,001
		EE valid.		3,4146	0,67			
Pragmatică	Exprimarea politeții	EE cons.	41	3,1707	1,02	-5,814	40	0,001
		EE valid.		4,1220	0,68			
	Coeziune	EE cons.	41	3,1220	0,78	-4,418	40	0,001
		EE valid.		3,6585	0,72			
	Coerență	EE cons.	41	1,8537	0,99	-8,500	40	0,001
		EE valid.		3,3415	0,66			
Cândre critică	Dezvoltare tematică	EE cons.	41	3,3659	0,80	-6,880	40	0,001
		EE valid.		4,3415	0,66			
	Inferențe și interpretare	EE cons.	41	2,8293	0,92	-11,09	40	0,001
		EE valid.		4,2195	0,69			
	Analiză și sinteză	EE cons.	41	2,2195	0,88	-6,731	40	0,001
		EE valid.		3,3171	0,79			
	Argumentare opinii și atitudini	EE cons.	41	3,2439	0,89	-5,971	40	0,001
		EE valid.		4,2439	0,54			

Este vizibilă deopotrivă ameliorarea abilităților de GC. Diferențele înregistrate de către EE pe variabilele măsurate la etapele pre-/post experiment sunt reflectate în figura 5.

Figura 5. Valori înregistrate de EE pe fiecare element de competență la etapele pre-/post-experiment

Constatăm că, în rezultatul implementării *Modelului tehnologic*, studenții din EE au prezentat competențe ameliorate la nivel de: - utilizare relevantă a resurselor lingvistice; - respectare a registrului lingvistic/a normelor de politețe în producerea actelor de vorbire; - exprimare clară, pertinentă contextului comunicării; - integrare în textele produse a unui spectru variat de markeri discursivi; - dezvoltare tematică avizată, cu suficiente detalii la subiectul abordat; - producere de discurs coerent și coeziv; - abilități ameliorate de argumentare, ilustrare și justificare a opiniilor personale.

Măsurările nivelului de CL ilustrează performanțe evidente în EE, crescând de la nivel mediu la înalt, în special pe variabilele corectitudine lexico-semantică (de la 3,5854 la 4,2927), corectitudine ortografică (de la 3,2683 la 4,1707) și volumul vocabularului (de la 2,9268 la 4,2195). Rezultate mai modeste se atestă pe dimensiunea corectitudine morfo-sintactică (de la 2,3415 - nivel redus, la 3,3171- nivel mediu), pentru consolidarea căreia este nevoie de interacțiune de durată cu surse variate de input. CS și CP au avansat de la nivel redus la mediu datorită explorării de TL [59], ceea ce poate fi apreciat ca un succes indiscutabil, dimensiunile date pretându-se mai dificil ameliorării în cadrul formal [53], [65], [66].

Implementarea *Modelului tehnologic* a vizat ameliorarea abilităților de GC, esențiale în dezvoltarea CC într-o limbă străină. Datele experimentale relevă o creștere semnificativă pe variabilele argumentare de opinii și atitudini (de la - 3,2439 la - 4,2439), inferențe și interpretare (de la - 2,8293 la - 4, 2195). Variabila analiză și sinteză prezintă o creștere modestă, înregistrând nivel mediu la etapa post-experiment. Progresul înregistrat de EC, considerabil mai modest în comparație cu EE, sugerează că inputul lingvistic furnizat de principala resursă didactică (manualul) este destul de limitat, oferind studenților material lingvistic standard, care nu permite asimilarea diferențiată, în dependență de trebuințe individuale, preferințe și interes.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Cercetarea a urmărit determinarea modalităților de eficientizare a dezvoltării holistice a competenței de comunicare și ameliorarea abilităților gândire critică la studenții pedagogi care studiază limba engleză ca limbă străină, limbă concepută ca o componentă a unui program dublu de formare profesională inițială. Investigația se concentrează pe valorificarea potențialului formativ al textului literar în calitate de resursă didactică autentică, pe aplicarea adecvată a unei metodologii eclectice, în strânsă conformitate cu principiile și ideologia abordării comunicative în didactica limbilor străine.

Rezultatele cercetării desfășurate în raport cu obiectivele stabilite inițial permit emiterea următoarelor concluzii:

1. S-a analizat evoluția conceptului de competență de comunicare, în speță, a definițiilor de esență pedagogică, etalându-se aproximările conceptului, confuziile, ambiguitățile;
2. S-a investigat corelația dintre competența de comunicare și abilitățile de gândire critică în vederea identificării abordărilor didactice care să optimizeze dezvoltarea lor în procesul de studiere a englezei ca limbă străină în cadrul formal, evidențiindu-se astfel rolul și relevanța comogniției;
3. S-a produs reconceptualizarea competenței de comunicare cu integrarea abilităților de gândire critică a condiționat propria definiție operațională: CC reprezintă un repertoriu de abilități, cunoștințe și atitudini necesare pentru a transmite, interpreta și negocia sensuri, care interacționează constant și implică deopotrivă operații mintale complexe precum memoria, atenția și gândirea critică care determină alegerile în termeni de comportamente comunicative făcute de către cei care studiază o limbă străină, luând în calcul contextele lingvistic, sociolingvistic și pragmatic;
4. S-a argumentat științific necesitatea reabilitării textului literar în curricula universitară de limba engleză prin clarificarea beneficiilor sale în dezvoltarea holistică a competenței de comunicare în limba engleză în interdependență cu abilitățile de gândire critică;
5. Investigarea literaturii de specialitate a scos la iveală lipsa unei definiții acceptabile a textului literar în calitate de material didactic la orele de limbă străină, valorificat din perspectiva dezvoltării CC și a abilităților de GC. În acest context, textul literar reprezintă textul scris sau oral, aparținând unui autor care operează cu sensurile conotative ale cuvintelor și creează

imagini artistice, fiind o formă de comunicare care vizează atât latura afectivă cât și cea cognitivă și necesită operații mintale complexe pentru a fi înțelese și interpretate în profunzime;

6. S-a determinat că eficientizarea dezvoltării competenței de comunicare la limba engleză prin intermediul textului literar se produce cu respectarea unor condiții precum: - re-proiectarea curriculară la cursurile universitare de limba engleză și comunicare pentru a asigura unitatea dintre limbă-literatură-cultură; - asigurarea flexibilității abordărilor didactice; - valorificarea unei metodologii eclectice în bază de principii în conformitate cu contextul în care se desfășoară demersul didactic; - identificarea și explorarea conținuturilor care provoacă atât cognitiv cât și afectiv; - încorporarea obligatorie a activităților și sarcinilor orientate către dezvoltarea gândirii critice; - implicarea activă, responsabilă și asumată a studenților în activități didactice și interacțiuni de ordin divers, orientate către ameliorarea competenței de comunicare în limba engleză; - responsabilizarea cadrelor didactice față de necesitatea dezvoltării profesionale continue și reconsiderarea percepțiilor stereotipat-prejudicioase privind valoarea textului literar în dezvoltarea CC în engleză.

7. S-au identificat principiile metodologice și parametrii intervenției pedagogice în procesul de dezvoltare a CC prin valorificarea textului literar în calitate de material didactic, în concordanță cu ideologia abordării comunicative în didactica limbii engleze ca limbă străină și în conformitate cu recomandările CECRL;

8. În conformitate cu sintetizările teoretico-praxiologice din didactica limbii engleze, s-a elaborat și valorificat Modelul tehnologic de dezvoltare a competenței de comunicare în limba engleză prin intermediul textului literar, dimensiune inherentă a implementării curriculumului integrat, care asigură unitatea dintre limbă-literatură și cultură la disciplina Limba engleză și comunicare pentru facultățile cu profil non-filologic, care de asemenea a fost actualizat;

9. În vederea stabilirii calitative a nivelului de competență de comunicare în limba engleză (scăzut, mediu, înalt) au fost identificate criteriile și elaborați indicatorii și descriptorii pentru fiecare variabilă supusă măsurării în cadrul experimentului pedagogic;

10. Analiza comparativă a rezultatelor pre-/post-experiment, procesate statistic, a demonstrat eficiența *Modelului tehnologic*, indicând o ameliorare semnificativă a nivelului competenței de comunicare și a abilităților de gândire critică pe toate variabilele supuse măsurării în eșantionul experimental, care a beneficiat de intervenție pedagogică diferențiată, față de eșantionul de control;

11. S-a stabilit că dezvoltarea competenței de comunicare în limba engleză reprezintă un proces non-linear, progresul fiind determinat de interacțiunea constantă a unei diversități de factori de ordin afectiv, motivațional, atitudinal, relațional, social, care trebuie considerați în organizarea și desfășurarea demersului didactic de valorificare a textului literar;

12. Valorile obținute pe cale experimentală confirmă ipoteza cercetării și contribuie la soluționarea problemei cercetate: eficientizarea dezvoltării holistice a competenței de comunicare în limba engleză în interdependență cu abilitățile de gândire critică prin valorificarea potențialului formativ al textului literar, asigurându-se unitatea dintre limbă-literatură-cultură prin:

- Analiza unui spectru amplu de conceptualizări ale competenței de comunicare cu clarificarea dimensiunilor esențiale ale acestora ce trebuie să beneficieze de atenție în predarea unei limbi străine din perspectivă comunicativă;
- Stabilirea parametrilor intervenției pedagogice în explorarea textului literar în calitate de resursă didactică autentică;
- Identificarea și considerarea premiselor pedagogice ce asigură eficiența actului didactic în vederea ameliorării competenței de comunicare într-o limbă străină;
- Implementarea Modelului tehnologic de dezvoltare a competenței de comunicare în limba engleză în paralel cu abilitățile de gândire critică prin intermediul textului literar și a metodologiei eclectice în bază de principii și a curriculumului integrat la cursul Limba engleză și comunicare;

Limitele cercetării: Deși datele experimentale ale cercetării confirmă ipoteza inițială, s-au identificat unele limite ale acestora:

- Este extrem de dificil să se aprecieze cu exactitate sursa extinderii repertoriului lingvistic al studenților implicați în cercetare, dat fiind faptul că aceștia au deja un anumit nivel de competență lingvistică;
- Selectarea textelor literare în conformitate cu nivelul de competență lingvistică și gradul de maturitate psihică a studenților a prezentat probleme din considerentul că, deși la nivel general nu existau diferențe statistice între eșantioane, gradul devierii standard în cadrul fiecărui eșantion a fost unul însemnat, studenții având diferite nivele de competență;
- Dat fiind că explorarea TL a presupus elaborarea sarcinilor de către cercetătoare, iar selectarea și implementarea metodelor /conținuturilor s-a desfășurat în strictă conformitate cu caracteristicile colective și individuale ale participanților în experiment, probabilitatea ca utilizarea altor metode și a altor texte literare să producă rezultate diferite este destul de înaltă.

Recomandări: În temeiul sintetizărilor teoretice, a reperelor metodologice și a rezultatelor experimentale ale cercetării, considerăm relevante următoarele recomandări:

Profesorilor de limba engleză: - utilizarea extensivă de texte literare în procesul de dezvoltare holistică a competenței de comunicare, în special celor ce predau limba engleză la specialitatea B, facultățile cu profil non-filologic prin valorificarea *Modelului tehnologic*; - re-considerarea metodologiei aplicate în abordarea textului literar pentru a încorpora cât mai multe strategii de dezvoltare a competenței de comunicare în interdependență cu abilitățile de gândire critică la orele de limba engleză; - utilizarea *Modelului tehnologic* pentru valorificarea sa din perspective multi-direcționale începând cu anul I la facultățile cu profil non-filologic.

Factorilor de decizie:- identificarea posibilităților de a spori numărul de ore la cursurile Limba engleză și comunicare și Strategii de comunicare în limba engleză pentru a se asigura dezvoltarea holistică a competenței de comunicare prin explorarea de diverse genuri de input lingvistic.

Studentilor: - lectura de texte literare în mod extensiv pentru dezvoltare intelectuală de calitate și familiarizare cu diverse stiluri și registre lingvistice, în pofida unor dificultăți de ordin lexic-structural sau sociocultural cu care s-ar putea confrunta.

Bibliografie

În limba română:

1. AFANAS, A. Metodologia dezvoltării competenței de comunicare a elevilor în limba străină. Chișinău, 2013, 204p. ISBN 978-9975-56-117-4.
2. BUCUR, F. N. Curriculum de Limba Engleză. Evoluție și Particularități. Presa Universitară Clujeană, 2015. 234p. ISBN 978-973-595-891-6.
3. BUDNIC, A. Formarea competenței de comunicare interculturală la viitorii profesori de limbă engleză. Chișinău, 2006. Teză de Doctor în Pedagogie. 183p.
4. Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi. Diviziunea Politici Lingvistice. Strasburg, trad. din fr. de Gh. Moldovanu, Chișinău, „Tipogr. Centrală”, 2003. 204 p. ISBN 9975-78-259-0.
5. CERGHIT, I. Metode de Învățământ. București, Polirom, 2006, 320p. ISBN 973-46-0175-X
6. GRĂDINARI, G. Formarea competențelor comunicative la studenți prin Case Study. Chișinău, 2006. Teză de Doctor în Pedagogie. 153p.
7. GUȚU, VI. (coord.). Cadrul de Referință al Curriculumului Universitar. Chișinău, 2015, 128p. ISBN 978-9975-716895.
8. PUȚUNTEAN, N. Dezvoltarea axiologiei literar-artistice a studenților în contextul studierii textelor din literatură străină. Chișinău, 2018. Teză de doctor. 163p.
9. SOLCAN, A. Problematizarea-strategie didactică de dezvoltare a competențelor comunicative la studenți în procesul predării/învățării limbii franceze. Autoreferat la teza de doctor în pedagogie. Chișinău, 2003. 23p.
10. TITICA, S. Formarea competențelor de comunicare în limba engleză la elevii din clasele de liceu prin citirea textului publicistic. Teză de doctor în pedagogie, Chișinău, 2008, 135p.

În limbi străine:

11. ATKINSON, D. Towards a Sociocognitive Approach to Second Language Acquisition. In: Modern Language, 2002, nr.86(4), pp.525-45. ISSN 0026-7902.
12. BACHMAN, L., PALMER, A. Language Testing in Practice: Designing and Developing Useful Language Tests, OUP, 1996, 377p. ISBN 0-19-437-48-4.
13. BARRETTE, C.M., PAESANI, K., et al. Toward an Integrated Curriculum: Maximizing the Use of Target Language Literature. In: Foreign Language Annals, 2010, nr.43(2), pp.216- 230. ISSN 0015-718X.
14. BLOEMERT, J. et al. Exploring EFL Literature Approaches. In: Dutch Secondary Education, Language, Culture and Curriculum, 2016, nr.29(2), pp.169-188. ISSN 0790-8318.
15. BREDELLA, L. Literary Texts and Intercultural Understanding. In: Michael BYRAM(eds.). Routledge Encyclopedia of Language Teaching and Learning. London, Routledge, 2000, 734p. ISBN 041512085-3.
16. BYRAM, M., MENDEZ GARCIA, M. Communicative Language Teaching. In: Karlfried KNAPP, Barbara SEIDLHOFER eds. Handbook of Foreign Language Communication and Learning. De Gruyter, Inc. 2009. 730p. ISBN 978-3-11-018833-2.
17. CANALE, M., SWAIN, M. Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing. In: Applied Linguistics, 1980, nr.1(1), pp.1-47. ISSN 0142-6001.
18. CARROLI, P. Literature in Second Language Education. Bloomsberry Publishing. London, 2008, 217p. ISBN10 0826499163.
19. CARTER, R., MCRAE J. Language, Literature and the Learner: Creative Classroom Practice. New York, Routledge, 2014, 256 p. ISBN 0582-2932-35.
20. CELCE-MURCIA, M., DÖRNYEI, Z., et al. Pedagogical Framework for Communicative Competence: Content Specifications and Guidelines for Communicative Language Teaching. In: Issues in Applied Linguistics. 1995, nr.6(2), pp.5-35. ISSN 1050-4273.

21. CHOMSKY, N. Aspects of the Theory of Syntax. M.I.T Press.1965. 251p. ISBN 9780262030113.
22. COOK, G., HALL, G. The English Language Needs and Priorities of Young Adults in the European Union: Student and Teacher Perceptions. ELT Research Papers. London, 2015. 64p. ISBN 9780-86355-768-2.
23. DI MARTINO, E., DI SABATO, B. Studying Language through Literature: An Old Perspective Revisited and Something More. Cambridge, 2014. 175p. ISBN 978-1-4438-7110-5.
24. HYMES, D. On Communicative Competence. In John. B. PRIDE, J. HOLMES eds. Sociolinguistics: Selected Readings. Penguin, 1972, pp.269-293. ISBN0-140806652.
25. KRAMSCH, CL., WIDDOWSON, H.G. Language and Culture. Oxford: Oxford University Press.1998/2001, 134p. ISBN 0-19-437214-6.
26. KUMARAVADIVELU, B. Understanding Language Teaching. From Method to Post- Method. Lawrence Erlbaum Associates. London, 2006, 280p. ISBN 1-4106-1572-3.
27. LARSEN-FREEMAN, D., ANDERSON, M. Techniques and Principles in Language Teaching. IIIrded. Oxford University Press, 2011, 272p. ISBN-13: 978-0194423601
28. LONG, M. Second Language Acquisition and Task-Based Language Teaching. Malden: Wiley Blackwell, 2015, 456p. ISBN 978-0-470-65893-2.
29. LYSTER, R. Learning and Teaching Languages Through Content: A Counterbalanced Approach. John Benjamin's Publishing, 2007,173 p. ISBN978-90 -272 -1974 -9.
30. MUÑOZ, S. J. El Uso de Textos Literarios en el Enseñanza de Inglés en la Educación Secundaria. (teză de doctor). University of Granada, 2003, 905p. ISBN 97- 84-692-7861-1.
31. PARAN, A. The Role of Literature in Instructed Foreign Language Learning and Teaching: An Evidence-based Survey. In: Language Teaching. 2006, nr.41(4), pp.465-496. ISSN 0261-4448.
32. RICHARDS, J.C., RENANDYA, W. A. Methodology in Language Teaching. An Anthology of Current Practice. CUP, 2002. 432p. ISBN13: 978 -0 -521 -00440 -4.
33. SAVIGNON, S. Communicative competence: Theory and Classroom Practice. Reading, MA: Addison-Wesley, 1983, 322p. ISBN-0-201-06503-7.
34. SERCU, L., BANDURA, E., et al. Foreign Language Teachers and Intercultural Competence. An International Investigation. Multilingual Matters, 2005, 231p. ISBN 1-85359- 8445.
35. SFARD, A. Thinking as Communicating. Cambridge, 2008, 352p. ISBN 978-0-521-86737-5.
36. WIDDOWSON, H. G. Defining Issues in English Language Teaching. OUP, 2003,193p. ISBN 0-19-437445-9.

Resurse online:

37. ASTIN, A. W. Student Involvement: A Developmental Theory for Higher Education. In: Journal of College Student Development,1999,nr.40/5, pp.518-529), ISSN0897-5264 [citat 14.07.2020].Disponibil:
http://chawkinson.pbworks.com/w/file/122997693/Student_Involvement_A_Development_Theory_for_Highe.pdf
38. Cadrul de referință al curriculumului național, Chișinău, 2017. [citat 27.07.2020]. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/cadrul_de_referinta_final_rom_tipar.pdf.ISBN978-99753157-77
39. Cadrul Național al Calificărilor, Învățământ superior, Chișinău, 2015. 493p. [citat 22.11.2019]. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/cnc_22_31_32_33_34_38_42_44_55_85.pdf
40. Codul Educației al Republicii Moldova, 2014. [citat 28.09.2019]. Disponibil: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=355156>
41. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment Companion Volume with New Descriptors. Council of Europe, 2018, 235p. [citat 2.11.2018]. Disponibil: <https://rm.coe.int/cefr-companion-volume-with-new-descriptors-2018/1680787989>

42. FACIONE, P. Critical Thinking: A Statement of Expert Consensus for Purposes of Educational Assessment and Instruction. Research Findings and Recommendations, 1990, 112p. [citat 14.11.2018]. Disponibil: <https://eric.ed.gov/?id=ED315423>
43. HOFF, H. E. Rethinking Approaches to Intercultural Competence and Literary Reading in the 21st Century English as a Foreign Language Classroom. PhD Thesis, University of Bergen, 2019, 220p. [citat 18.09.2019]. Disponibil: <http://bora.uib.no/handle/1956/20799>
44. MIZNE, Cl. Teaching Sociolinguistic Competence in ESL Classroom. Senior Thesis Projects, 1993-2002, 1997, 69p. [citat 14.04.2016]. Disponibil: https://trace.tennessee.edu/utk_interstp2/20/
45. Portofoliul european pentru studenții care studiază limbile moderne, 2007, 57p. [citat 2.04.2018]. disponibil:<https://www.ecml.at/Portals/1/documents/ECMLresources/EPOSTLRO.pdf?ver=2018-11-06-102420-070>
46. RUBIN, R B. Conceptualizing Communication Competence: Directions, for Research and Instruction. Paper presented at the annual meeting of the Speech Communication Association Washington, 1983, 27p. [citat 17.10.2017]. Disponibil: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED248545.pdf>
47. SAGE, H. Incorporating Literature in ESL Instruction. Language in Education. Theory and Practice. Washington. Prentice Hall, 1987, 99p. ISBN 0-13-455981-9-01. [citat 19.09.2018]. Disponibil: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED283388.pdf>
48. SPITZBERG, B. H. Competence in Communicating: A Taxonomy, Review, Critique and Predictive Model. Paper presented at the Annual Meeting of the Speech Communication Association 67th, Anaheim, CA, 1981, 60p. [citat 24.03.2017]. Disponibil: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED267452.pdf>

LISTA LUCRĂRILOR ȘTIINȚIFICE ALE AUTOAREI LA TEMA TEZEI

Articole în reviste naționale acreditate, de tip C

49. Abordări teoretice ale competenței de comunicare din perspectivă didactică. În: Univers Pedagogic, 2016, nr 2(50), pp. 50-54. ISSN 1811-5470.
50. Textul literar în calitate de material autentic pentru orele de limbă engleză. În: Acta et Commentationes. Seria Științe ale Educației, 2019, nr. 1(15), pp.114-118. ISSN 1857-0623.
51. Strategii de dezvoltare a gândirii critice prin intermediul textului literar la orele de limbă engleză. În: Univers pedagogic, 2019, nr.1(61), pp.78-81. ISSN 1811-5470.
52. Perspective metodologice ale abordării comunicative în didactica limbilor străine. În: Univers Pedagogic, Nr. 2(62), 2019, pp.27-31. ISSN 1811-5470.
53. Aspecte ale formării competenței pragmatice la limba engleză în cadrul formal. În: Revista de Științe Socio-Umane. Nr.2(42), 2019, pp.101-108. ISSN 1857-0119.

Articole în reviste internaționale

54. Some Reflections on Factors Influencing Foreign Language Learning. În: Revista de Pedagogie, IȘE, București, anul LXIII, nr.2, 2015, pp. 27-32. ISSN0034-8678.
55. Implicații teoretico-practice ale competenței de comunicare într-o limbă străină. În: Revista de Pedagogie, IȘE, București, 2017 nr.1, pp. 41 – 47. ISSN0034-8678.
56. Contrastive-Comparative Study on Students' Perceptions of Using Literary Texts as Authentic Language Learning Resources. În: Revista de Pedagogie, IȘE, București, 2019, nr.1. LXVII, pp.123-138. ISSN 0034-8678.

Materiale în lucrările conferințelor științifice internaționale:

57. Approaches to Literary Texts in EFL from the Perspective of Communicative Competence. In: Фундаментальные и прикладные исследования в современном мире. Culegere de articole

științifice ale Conferinței XIII Internațională, St. Petersburg, 17. 03.2016, vol. 4, pp.116-119. ISSN2307-1354.

Materiale la conferințe desfășurate în Republica Moldova (cu participare internațională)

58. The Role of Explicit versus Implicit Instruction in Developing Sociolinguistic Competence in Foreign Language. Conférence scientifique avec participation internationale. Approche par compétences – composante essentielle de la réforme du système éducatif. Chișinău, 15.12. 2016, pp.78-81. ISBN978- 997-546 -339 -3.
59. Teaching EFL in Heterogeneous Classes at Tertiary Level from a Communicative Language Teaching Perspective. In: Proceedings of the 2016 Spring Symposium Reflecting Upon English Language Teaching in a Culturally Diverse World. Balti, 2016, p.108-121. ISBN 978- 997-531-4 54-1.
60. Interlanguage and Its Impact on the Development of Communicative Competence in EFL. In: Probleme Actuale ale Lingvisticii și Didacticii Limbilor Străine. Conferință Științifică cu Participare Internațională. Chișinău, 2018, pp.153-160. ISBN978-9975-136-73-0.
61. Strategies of Developing Linguistic Competence in EFL. În: Contemporary Approaches to Linguistics and Foreign Language Didactics. Conferință Științifică cu Participare Internațională. Chișinău, 26.11.2019.

Articole în culegeri naționale, materiale ale comunicărilor științifice

62. Consens și controverse privind rolul textului literar în dezvoltarea competenței de comunicare la limba engleză. In: Probleme actuale ale științelor umanistice. Chișinău, 2016, Vol 15, partea I-a, pp.287-294. ISBN 978 -9975-46 -296 -9.
63. Criterii de Selectare a Textelor Literare pentru Orele de Limbă Engleză. În: Critica Literară și Procesul Literar Contemporan, Chișinău, 2016, pp.68-76. ISBN 978-9975-46-299-0.
64. To Read or not to Read at Tertiary Level? An EFL Overview from the Perspective of Communicative Competence. În: Probleme ale Științelor Socioumanistice și Modernizării Învățământului, Vol.3, 2016, pp.111-117. ISBN 978-9975-46-292-1.
65. Rolul input-ului în dezvoltarea competenței sociolingvistice la limba străină. În: Probleme actuale ale științelor umanistice și modernizării învățământului. Chișinău, 2017, Vol. 16, partea I-a, pp.151-161. ISBN 978-9975-46-347-8.
66. Provocări în dezvoltarea competenței sociolingvistice la limba engleză la studenții din Moldova. În: Probleme ale științelor socioumanistice și modernizării învățământului. Manifestare științifică națională, Chișinău, 2017, Seria 19, Vol.3. pp. 118-131, ISBN 978-9975-46-336-2.
67. The Literary Text as a Valuable Resource in the Language Classroom. În: Probleme ale Științelor Socioumanistice și Modernizării Învățământului, Chișinău, 2018, pp.222-230. ISBN 978-9975-46-374-4.
68. Autentic versus non-autentic în predarea-învățarea englezei ca limbă străină. In: Probleme actuale ale științelor umanistice. Chișinău, 2019, Vol. 18, Vol. 18, Partea 4-a. pp.180-190. ISBN 978-9975-46-296-9.

ADNOTARE

Lilia Petriciuc: Dezvoltarea competenței de comunicare în limba engleză prin intermediul textului literar.

Teză de doctor în pedagogie, Chișinău, 2021

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie constând din 265 titluri, 147 pagini text de bază, 14 figuri, 27 tabele, 27 anexe.

Numărul de publicații la tema tezei: 20 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: *competență, dezvoltarea competenței de comunicare (CC), didactica limbii engleze, eficientizare, gândire critică, metodologie eclectică, model tehnologic, text literar.*

Domeniul de studiu: didactica limbii engleze.

Scopul cercetării: stabilirea fundamentelor teoretice și praxiologice de eficientizare a dezvoltării CC concretizate în *Modelului tehnologic de dezvoltare a competenței de comunicare în limba engleză prin intermediul textului literar* și a Curriculumului integrat pentru cursul *Limba engleză și comunicare*.

Obiectivele cercetării: 1. Sintetizarea evoluției constructului **competență de comunicare** cu clarificarea repercusiunilor sale în didactica limbii engleze; 2. Stabilirea parametrilor intervenției pedagogice în valorificarea potențialului formativ al textului literar la orele de limba engleză din perspectiva dezvoltării CC; 3. Clarificarea premiselor pedagogice și identificarea principiilor metodologice ce fundamentează dezvoltarea CC prin intermediul textului literar; 4. Identificarea oportunităților metodologice de valorificare a TL din perspectiva dezvoltării CC la studenții pedagogi; 5. Elaborarea indicatorilor și descriptorilor de competență; 6. Elaborarea, implementarea și validarea experimentală a Modelului tehnologic de dezvoltare a competenței de comunicare prin intermediul textului literar și a curriculumului integrat; 7. Analiza rezultatelor obținute pe cale experimentală, emiterea concluziilor și a recomandărilor precum și identificarea de noi piste de cercetare.

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării constau în: 1. Clarificarea conceptului de CC cu actualizarea definiției acestuia. 2. Investigarea potențialului formativ al textului literar cu ajustarea definiției acestuia din perspectiva explorării sale în calitate de material didactic pentru dezvoltarea holistică a competenței de comunicare la limba engleză; 3. Configurarea bazei teoretice - idei, principii, parametri, privind optimizarea dezvoltării CC și a gândirii critice în cadrul formal prin intermediul textului literar, concretizate în *Modelul tehnologic*; 4. Valorificarea abordării în bază de metodologie eclectică în explorarea TL. Metodologia eclectică, deși pe larg teoretizată în didactica limbii engleze este insuficient abordată empiric și nu există studii ample care să confirme/infirme eficiența acesteia în dezvoltarea calitativă a competenței de comunicare pe toate componentele sale și practic lipsesc studiile de acest gen cu referire la explorarea TL ca resursă didactică la orele de LES în care să se respecte parametrii *accesibilității, al posibilității și al relevanței*.

Problema științifică soluționată prin cercetare consistă în: elaborarea, implementarea și validarea eficienței *Modelului tehnologic de dezvoltare a CC în limba engleză prin intermediul TL* la studenții pedagogi, ca rezultat al stabilirii premiselor pedagogice de optimizare a dezvoltării holistice a CC în limba engleză în cadrul formal, cu considerarea parametrilor intervenției pedagogice, a principiilor metodologice și valorificarea sistemului de activități didactice de explorare a TL.

Semnificația teoretică a cercetării este argumentată de: - stabilirea aspectelor teoretice a conceptului de competență de comunicare și necesitatea operaționalizării sale eficiente în cadrul formal; - fundamentarea teoretică a perspectivelor metodologice și a principiilor în cadrul abordării comunicative în didactica LES, cu considerarea premiselor pedagogice ce determină eficiența demersului didactic; - evidențierea necesității unei abordări holistice în vederea dezvoltării CC în LES cu integrarea în echilibru a tuturor componentelor sale, a abilităților de gândire critică prin valorificarea abilităților lingvistice, a celor SC (cultură, comunicare, cunoștințe, conținuturi, comunitate) și a interacțiunilor de diferit ordin.

Valoarea aplicativă a lucrării este validată de: elaborarea și implementarea *Modelului tehnologic de dezvoltare a CC în limba engleză prin intermediul textului literar*, care poate fi valorificat atât la nivel universitar, cât și liceal și în dezvoltarea profesională continuă a profesorilor de limba engleză; - prezentarea oportunităților metodologice de valorificare a TL din perspectiva dezvoltării holistice a CC; - elaborarea curriculumului integrat la cursul *Limba engleză și comunicare*, care pot servi drept reper pentru profesorii de limbă străină în activitatea lor didactică și pentru elaborarea unor ghiduri metodologice; - identificarea criteriilor și elaborarea indicatorilor și descriptorilor pentru evaluarea unităților de competență.

Implementarea rezultatelor științifice s-a produs prin activitatea didactică în cadrul Universității Pedagogice Ion Creangă, comunicări la simpozioane, conferințe naționale și internaționale, publicații științifice și workshop-uri în cadrul cursurilor de dezvoltare profesională continuă.

ANNOTATION

Lilia Petriciuc: Developing Communicative Competence in EFL through Literary Texts.

PhD Thesis in Pedagogy. Chişinău, 2021

Thesis structure: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 265 sources, 147 pages of basic text, 14 figures, 27 tables, 27 annexes.

Thesis related publications: 20 scientific works.

Keywords: competence, communicative competence(CC) development, critical thinking(CT), eclectic methodology, literary text (LT) methodology of teaching English as a Foreign Language, optimization, pedagogical framework.

Field of study: Teaching English as a Foreign Language (TEFL).

The aim of research: clarify theoretical and methodological underpinnings to develop a teaching framework of exploring LT through eclectic methodology aiming at fostering CC and CT skills in EFL and designing a university curriculum for the university course *EFL and communication*.

Research objectives: Investigate the evolution of the CC construct and its reverberations on language education; Establish the parameters of pedagogical intervention in capitalizing on educational benefits of LT in foreign language education; Determine pedagogical conditions and methodological principles for efficient CC development in EFL through LT; Present methodological approaches in regard to enhancing CC development through LT; Develop CC indicators and descriptors; Design, implement and experimentally validate a teaching framework of exploiting LT to develop CC; analyze results, draw general conclusions.

Scientific novelty and originality of the research consist in: Clarifying the concept of CC and providing its upgraded definition; investigating the educational potential of LT from the perspective of holistic CC development in EFL in interdependence with critical thinking skills through the integration of communicative competencies, linguistic abilities(reading, istening, writing, speaking) and the 5Cs (cognition, contents, culture, communication, community); the identification of principles, concepts, ideas aiming at improving CC in EFL and CT skills in formal settings, contained in a teaching framework aiming at the holistic CC development through LT; capitalizing on eclectic methodology in exploring LT. Though widely theoritized in teaching EFL, eclectic methodology is insufficiently explored and there is significant shortage of empirical studies to confirm/infirm its efficiency in holistic CC development and almost no studies involving LT as a teaching resource in EFL, where the parameters of accessibility, possibility and praticity are observed.

The scientific problem solved through research: designing, implementing and validating a CC teaching framework to enhance the process of holistic CC development by emphasizing the interplay between CC and CT and capitalizing on the formative potential of LT in formal settings in keeping with the parameters of pedagogical intervention, methodological principles and the system of didactic activities through a LT.

The theoretical significance of the research is justified by the complexity of CC and the need for its optimal operationalization in formal settings by determining the theoretical and methodological underpinnings to ensure its holistic development in EFL through a balanced integration of its components, CT skills and the 5Cs (culture, communication, contents, cognition, community) and a wide range of interactions.

The practical value of the research consists in developing and implementing a Teaching Framework of improving CC and CT skills through LT and principle-based methodology which can be capitalized upon both at high school and tertiary level as well as in teachers' continous professional development; -the methodological suggestions for teachers of EFL; -designing an integrated curriculum for the university course *English and communication*; - establishing the criteria, indicators and descriptors necessary for competence evaluation.

Implementation of scientific results was carried out by the researcher as an EFL teacher at State Pedagogical University „Ion Creangă”, presentations at symposia, national and international conferences, scientific articles and workshops for continuous professional development.

АННОТАЦИЯ

Лилия Петричук. Развитие коммуникативной компетенции на уроках английского языка посредством художественного текста. Диссертация кандидата педагогических наук. Кийшинев, 2021.

Структура диссертации: введение, три главы, общие выводы и рекомендации, библиография - 265 источника, 147 страниц основного текста, 14 диаграмм, 27 таблицы, 27 приложений.

Публикации, относящиеся к теме диссертации: 20 научных работ.

Ключевые слова: компетенция, развитие коммуникативной компетенции (КК), критическое мышление (КМ), литературный текст (ЛТ) эклектичная методология, методика преподавания английского языка, оптимизация, педагогическая технология

Область исследования: Обучение английскому языку как иностранному.

Цель исследования: Определение теоретических и праксиологических основ для оптимизации развития коммуникативных навыков, воплощенных в Технологической модели развития коммуникативных навыков на английском языке посредством литературного текста и интегрированной учебной программе для университетаского курса «Английский язык и общение»

Задачи исследования: Изучение эволюции и теоретические положения КК и отражение на процессе обучения английскому; Установление параметров педагогического вмешательства по использованию формирующего потенциала ЛТ на уроках английского языка с точки зрения развития КК; Уточнение педагогических предпосылок и выявление методологических принципов, обосновывающих развитие КК через ЛТ; Выявление методологических возможностей использования ЛТ с точки зрения развития КК у студентов педагогических факультетов; Разработка показателей и дескрипторов компетенции ; Разработка, внедрение и экспериментальная проверка Технологической модели развития КК через ЛТ и интегрированную учебную программу; Анализ результатов, полученных экспериментальным путем, выдача выводов и рекомендаций, а также определение новых направлений исследований.

Научная новизна: исследование потенциала ЛТ с перспективы всестороннего развития КК на уроках английского; определение принципов, концепций, идей, нацеленных на укрепление навыков КК и КМ в формальных рамках; использование эклектической методологии в преподавании иностранных языков в соответствии с теоретическими положениями коммуникативного подхода; Разработка и экспериментальная проверка эффективности Технологической модели развития КК через ЛТ.

Научная проблема, решенная исследованием состоит в разработке, внедрении и проверке эффективности *Технологической модели* у студентов педагогических факультетов в результате создания педагогических предпосылок для оптимизации целостного развития КК на английском.

Теоретическая значимость исследования аргументируется: -установлением теоретических аспектов концепции КК и необходимости ее эффективной операционализации в формальных рамках; -теоретическим обоснованием методологических перспектив и принципов коммуникативного подхода в обучении английского с учетом педагогических предпосылок, определяющие эффективность дидактического подхода; -подчеркивая необходимость целостного подхода к развитию КК в английском со сбалансированной интеграцией всех компонентов, навыков КМ, языковых навыков, 5С (культура, общение, знания, контент, сообщество). Эклектическая методология, хотя и широко теоретизируется в преподавании английского, недостаточно изучена и нет исследований подтверждающих/опровергающих ее эффективность в качественном развитии КК, и практически отсутствуют исследования такого рода в отношении использования ЛТ как учебный ресурс, в котором соблюдаются параметры доступности, возможности и актуальности.

Практическая значимость исследования заключается в: разработке и внедрении педагогической концепции, направленной на улучшение КК и навыков КМ посредством ЛТ и методологии, основанной на принципах; предложения методологического характера для преподавателей, обучающихся английскому языку как иностранному; разработка интегрированной учебной программы по английскому языку; определение критериев и разработка показателей и дескрипторов для оценки единиц компетенции.

Реализация результатов научной деятельности была осуществлена на базе педагогической деятельности в Государственном педагогическом университете им. И. Крянгэ, на презентациях, симпозиумах, национальных и международных конференциях, в рамках научных статей, а также семинаров – практикумов, предназначенных для непрерывного профессионального роста.

Lilia PETRICIUC

**DEZVOLTAREA COMPETENȚEI DE COMUNICARE ÎN LIMBA
ENGLEZĂ PRIN INTERMEDIUL TEXTULUI LITERAR**

specialitatea 533.01 - Pedagogie universitară

REZUMATUL
tezei de doctor în pedagogie

Centrul Editorial-Poligrafic UPSC “Ion
Creangă”, str. I. Creangă 1, Chișinău,
MD-2069

Aprobat spre tipar: 14.04.2021

Hârtie offset. Tipar offset.

Coli de tipar: 1.2

Formatul hârtiei 60x84 1/16

Tiraj 25ex.

Comanda nr. 4
